

2025-10-07

Handläggare
Kerstin Alquist
08-508 26 077
Stadsmiljö**Till**
Trafiknämnden
2025-11-13

Sida 1 (7)

Handläggare
Mattias Androls
08-508 875 32
Infrastruktur

Underhållsstrategi för trafikkontoret

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner Underhållsstrategi för trafikkontoret i enlighet med tjänsteutlåtandets bilaga 1.
2. Trafiknämnden upphäver ”Drift- och underhållsstrategi”, beslutad av trafik- och renhållningsnämnden 19 april 2010, (Dnr T2010-400-01066) samt ”Definitioner och strategi – Drift och Underhåll”, beslutad av trafik- och renhållningsnämnden 23 oktober 2007 (Dnr T2006-130-03259).

Gunilla Glantz
FörvaltningschefUlrika Falk
AvdelningschefPeter Granström
Avdelningschef

Sammanfattning

År 2021 granskade revisionskontoret i Stockholms stad trafiknämndens underhållsarbete avseende gator och broar. En central rekommendation i revisionsrapporten som kom 2022 var att drift- och underhållsstrategin från 2010 behövde revideras. Kontoret påbörjade arbetet med att ta fram en uppdaterad underhållsstrategi under 2022. Revisionens rekommendation återkom 2023 och 2024. I 2025 års budget beslutade fullmäktige att ge trafiknämnden i uppdrag att ta fram en underhållsstrategi.

Den föreslagna underhållsstrategin ger en långsiktig inriktning för hur trafikkontoret förvaltar det offentliga rummet med fokus på funktion, hållbarhet, gestaltning, innovation och livscykel-perspektiv. Strategin ska hjälpa kontoret att använda sina

Trafikkontoret
StadsmiljöFleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 077
Växel 08-508 27 200
kerstin.alquist@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

begränsade resurser på bästa möjliga sätt genom att prioritera mellan olika nödvändiga åtgärder.

Med utgångspunkt i strategin ska kontoret ta fram förvaltningsplaner för trafikkontorets sju sakområden: *byggnadsverk, lätta konstruktioner, belysning, trafiksignaler, träd och gatugrönt, tekniska installationer och gator och torg*. Förvaltningsplanerna ska konkretisera hur trafikkontoret arbetar med att underhålla och utveckla stadens tillgångar för respektive område.

Bakgrund

Ett attraktivt offentligt rum måste vara väl omhändertaget – det ska vara helt, rent och snyggt. Trafikkontoret ansvarar för att utveckla och underhålla större delen av Stockholms offentliga rum. Kontorets arbetssätt grundar sig i två tidigare beslut: ”Drift- och underhållsstrategi”, beslutad av trafik- och renhållningsnämnden 19 april 2010, (Dnr T2010-400-01066) samt ”Definitioner och strategi – Drift och Underhåll”, beslutad av trafik- och renhållningsnämnden 23 oktober 2007 (Dnr T2006-130-03259).

År 2021 granskade revisionskontoret i Stockholms stad trafiknämndens underhållsarbete avseende gator och broar. Revisionsrapporten publicerades januari 2022. Granskningen syftade till att bedöma om trafiknämnden har en ändamålsenlig styrning och kontroll av underhåll av gator och broar. En central rekommendation i revisionsrapporten var att drift- och underhållsstrategin från 2010 behövde revideras. Kontoret påbörjade under 2022 framtagande av underhållsstrategi. Revisionens rekommendation återkom 2023 och 2024. I 2025 års budget uppdrogs trafiknämnden att ta fram en ny underhållsstrategi.

Drift- och underhållsstrategi från 2010

Strategin från 2010 är inget separat dokument utan beskrivs kort i ett tjänsteutlåtande. Kärnan är följande tre punkter:

- Värna och effektivisera kärnverksamheten inför utmaningar i Vision 2030.
- Eftersträva driftekonomiskt byggande i staden och tydliggör nyinvesteringars drift- och underhållseffekter.
- Skydda stadens befintliga anläggningar och deras funktion – satsa på reinvesteringar och öka deras andel av investeringsbudgeten.

Punkterna har fortfarande relevans, men kontoret ser ett behov av en fördjupad strategi som sätter in underhållet av stadens offentliga

rum i ett bredare kontext. Utöver kostnader och anläggningarnas funktioner behöver en underhållsstrategi också ta hänsyn till det offentliga rummets roll i staden.

Strategin från 2010 kallas drift- och underhållsstrategi, men fokuserar de facto mest på underhåll. Eftersom den bara presenterades i ett tjänsteutlåtande fick strategin inte heller så stor spridning som hade varit önskvärt.

Underhåll av stadens tillgångar

I modern underhållsplanering betonas vikten av att aktörer förvaltar sina tillgångar. Tillgångarna är de objekt som aktören ansvarar för, i trafikkontorets fall till exempel belysningsstolpar, gatuträd, trafiksignaler, fontäner, broar och gator. Det finns internationella standarder för att styra och leda arbetet med att ta hand om och utveckla tillgångar, som används av väghållare i bland annat Storbritannien, Nederländerna och Australien. Stöd för tillgångsförvaltning finns också i form av riktlinjer, vägledning och kunskapsbanker. Trafikkontoret har utgått ifrån den samlade internationella erfarenheten i arbetet med att ta fram föreliggande förslag till ny strategi.

Underhållsplaneringens roll i en hållbar stad

Stadens offentliga rum med tillhörande tillgångar utsätts dagligen för påfrestningar från trafik, grävarbeten, väderförhållanden och naturligt åldrande. För att bibehålla tillgångarnas funktion och värde och undvika kapitalförstöring behöver de underhållas. När underhåll skjuts upp leder det till ökad risk för mer omfattande skador, försämrad trygghet och säkerhet för stadens invånare och besökare, ökade driftstörningar och i förlängningen höga kostnader för akuta åtgärder. Det finns flera faktorer som påverkar behovet av underhållsåtgärder i Stockholm:

- Med en växande befolkning ökar trycket på det offentliga rummet och tillgångarna.
- En stor del av stadens offentliga miljöer och tillgångar byggdes under 1960- och 70-talet och är i behov av upprustning. Det finns också ett stort antal gamla broar som är i behov av större renowingar.
- Nya bärighetskrav för väg- och gatunätet i städerna som innebär att fler tyngre transporter ska kunna hanteras vilket leder till ökat slitage.
- Klimatförändringar med ett varmare klimat och fler extremväderhändelser som skyfall och värmeböljor ökar slitaget på både hårda och gröna strukturer.

- Ytorna i det offentliga rummet behöver i högre grad kunna hantera fler och nya funktioner som skyfallslösningar, ekosystemtjänster, möjlighet till lek och vistelse inbyggda terrorrhinder etc. vilket gör underhållet mer komplext.

Underhållsåtgärder utgör en stor andel av de insatser som trafikkontoret genomför i det offentliga rummet och det är därför viktigt att underhållet förbättrar stadens tillgångar och tillför värden. Underhållsplanering är därmed en central del av en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar stad.

Ärendets beredning

Förslaget till ny underhållsstrategi har tagits fram av trafikkontoret. Förslaget är avstämt med stadsledningskontoret. Samråd har också skett med Stockholm vatten och avfall.

Förslag till ny underhållsstrategi

Den föreslagna underhållsstrategin ger en långsiktig inriktning för hur trafikkontoret ska förvalta det offentliga rummet med fokus på funktion, hållbarhet, gestaltning, innovation och livscykel-perspektiv. Strategin ska hjälpa kontoret att använda sina begränsade resurser på bästa möjliga sätt genom att prioritera mellan olika åtgärder.

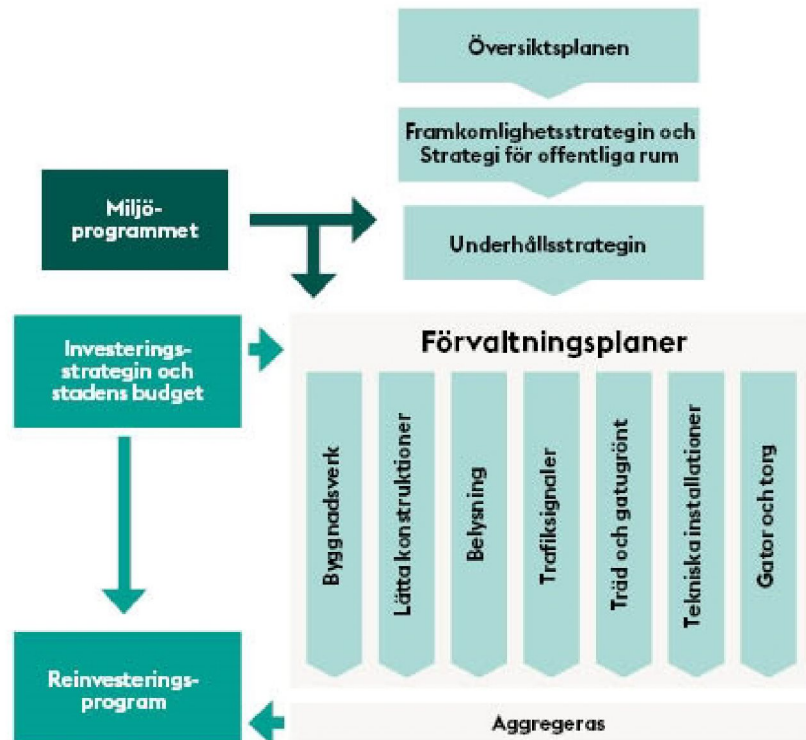
Strategin fokuserar på tillgångsförvaltning, det vill säga att när trafikkontoret underhåller så förbättrar och utvecklar kontoret också tillgångarna genom att tillföra värden och anpassa dem till nya förutsättningar. Genom att arbeta systematiskt med underhåll kan kontoret undvika plötsliga och kostsamma reparationer, säkerställa god tillgänglighet och trygghet samt bidra till en stadsmiljö som både invånare och besökare trivs i. Strategin ska vara ett stöd i samverkan med myndigheter, förvaltningar, näringslivet och andra aktörer om deras tillgångar i det offentliga rummet.

Underhållsstrategin och förvaltningsplaner

Underhållsstrategin hänger samman med stadens budget, planer och strategier för stadens och transportsystemets utveckling. Med utgångspunkt i strategin kommer kontoret att ta fram förvaltningsplaner för trafikkontorets sju sakområden: *byggnadsverk, lätta konstruktioner, belysning, trafiksignaler, träd och gatugrönt, tekniska installationer och gator och torg*. Förvaltningsplanerna ska konkretisera hur trafikkontoret arbetar med att underhålla och utveckla stadens tillgångar.

Trafikkontoret
Stadsmiljö

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 077
Växel 08-508 27 200
kerstin.alquist@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Figur 1. Underhållsstrategin i relation till översiktsplanen, framkomlighetsstrategin, miljöprogrammet och förvaltningsplanerna. Även kopplingen till investeringsstrategin och stadens budget samt reinvesteringsprogram visas schematiskt.

Stora investeringsbehov

Staden har under en längre tid lagt för lite resurser på nödvändiga underhållsåtgärder av bland annat torg, gator, broar, tunnlar och träd. I kombination med åldern på stadens tillgångar gör denna så kallade underhållsskuld att det finns stora behov av att göra större renoveringar av stadens tillgångar.

I flera stadsdelar är de offentliga miljöerna så slitna att de skapar en känsla av ett offentligt rum som inte är omhändertaget, vilket påverkar både näringslivet och invånarnas trivsel. För att Stockholm ska uppnå målsättningen om en stad som håller samman, där de offentliga rummen håller samma standard i både inner- och ytterstaden, krävs en omfattande satsning på reinvesteringar.

Det är svårt att uppskatta en exakt siffra för hur stor underhållsskulden är, men trafikkontorets uppfattning är att den inom många sakområden är omfattande. Så länge anslagna medel för underhåll ligger under en långsiktigt hållbar nivå fortsätter underhållsskulden att växa. I praktiken innebär det att många tillgångar inte upprustas i tid, vilket kan medföra att vissa tillgångar till sist inte går att reparera utan behöver bytas ut, till en högre kostnad. Kontoret

behöver både resurser för att upprätthålla tillgångarnas tekniska funktion och för att hålla det offentliga rummet attraktivt och tryggt.

Oaktat hur underhållsskulden hanteras har kontoret ett stort antal större investeringar framför sig. Mellan åren 2030 och 2040 kommer till exempel omfattande renoveringar att behöva utföras på ett antal av stadens större byggnadsverk såsom Vasabron, Västerbron och Liljeholmsbron. På längre sikt kommer behovet att eskalera. Trafikkontoret förvaltar 932 broar, cirka 50 procent av dessa kommer att behöva renoveras mellan åren 2040 och 2080.

Strategiska inriktningar för underhåll av stadens offentliga rum

Underhållet i Stockholm ska bevara och utveckla tillgångarna i det offentliga rummet i enlighet med de strategiska inriktningarna.

- A. Underhållet ska bevara tillgångarnas värde.
- B. Underhållet ska utgå från kunskap om tillgångarna.
- C. Det offentliga rummet ska vara framkomligt, tryggt och väl gestaltat.
- D. Det offentliga rummet ska vara säkert och bidra till hälsa.
- E. Underhållet ska tillföra kvaliteter till stadens offentliga rum.
- F. Projekten i stadens offentliga rum ska samordnas.
- G. Underhållet ska tillvarata de möjligheter som innovation och teknikutveckling skapar.

Trafikkontorets synpunkter

Trafikkontoret anser att föreliggande underhållsstrategi svarar mot flera olika behov som kontoret identifierat. Den nya strategin gör det möjligt för kontoret att implementera en modern tillgångs-förvaltning med ett nytt bredare perspektiv på underhåll som innefattar både att bevara och att utveckla värden i det offentliga rummet. Strategin ligger också i linje med stadens styrdokument såsom framkomlighetsstrategin och översiktsplanen.

Trafikkontoret anser att den föreslagna strategin skapar en gemensam plattform för allt underhållsarbete på kontoret. Strategin bidrar också genom att den slår fast ett gemensamt språk för kontorets underhållsarbete. Genom att alla kontorets sakområden arbetar på samma sätt underlättas samverkan, samordning och prioritering av projekten. Det blir också tydligare för andra aktörer hur trafikkontoret arbetar med underhåll.

Den föreslagna strategin beskriver underhållsskulden i de offentliga rum som trafikkontoret ansvarar för. Investeringar behövs både för

att rusta de slitna stadsmiljöer som upplevs som otrygga och de slitna tillgångar som när de bryts ner utgör säkerhetsrisker. När kontoret börjar arbeta mer kunskapsbaserat i linje med den föreslagna inriktningen i strategin kommer också kunskapen om underhållsskulden och de kostnader den för med sig att kunna preciseras närmare.

När den nya strategin antagits kommer trafikkontoret att prioritera arbetet med att ta fram förvaltningsplanerna för kontorets olika sakområden. Förvaltningsplanerna behövs för att ge kontoret bättre beslutsunderlag och beskriva vad som bör prioriteras och i vilken ordning åtgärder ska genomföras. Kontoret planerar också att ta fram ett gemensamt reinvesteringsprogram som ersätter de sju olika program som finns idag. Detta kommer att göra det lättare att prioritera mellan olika underhållsåtgärder. Förvaltningsplanerna blir en brygga mellan den föreslagna strategin och trafikkontorets kommande reinvesteringsprogram. Kontoret anser att det är viktigt att förvaltningsplanerna är framåtblickande och levande dokument som uppdateras regelbundet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår trafikkontoret att trafiknämnden godkänner den nya underhållsstrategin.

Slut

Bilagor

1. Trafikkontorets underhållsstrategi – för stadens offentliga rum